

**Veiligheid binnen
Den Engh**
Locatie Den Dolder

Inspectie jeugdzorg

Inspectie van het Onderwijs

Inspectie voor de Gezondheidszorg

Inspectie voor de Sanctietoepassing

Utrecht, september 2007

Samenvatting

Op verzoek van de minister van Justitie hebben de Inspectie jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg, de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie voor de Sanctietoepassing onderzoek gedaan naar de veiligheid binnen de justitiële jeugdinrichtingen (JJI's) in Nederland.

Bij het onderzoek is door de inspecties het uitgangspunt gehanteerd dat het opsluiten in een beveiligde setting van jongeren met ernstige gedrags- en/of psychiatrische problemen, die al dan niet strafbare feiten hebben gepleegd, op zichzelf een risicovolle situatie is. Incidenten binnen JJI's zijn dan ook niet uit te sluiten. De inspecties verwachten echter wel dat de JJI's ernaar streven om een zo veilig mogelijk leef-, behandel- en werkklimaat te bieden en waarborgen.

In dit rapport beantwoorden de inspecties de vraag of de JJI Den Engh, locatie Den Dolder, een veilig leef-, behandel- en werkklimaat biedt én waarborgt. De inspecties beantwoorden deze vraag door aan te geven óf en waar de inrichting risico heeft op een onveilig leef-, behandel- en werkklimaat.

Samenvattend oordelen de inspecties dat Den Engh een ernstig risico heeft op een onveilig leef-, behandel- en werkklimaat voor de jongeren en voor het personeel van de inrichting en de hierin geïntegreerde school.

De kern van het probleem ligt niet aan de uitgangspunten van de methodiek, maar is terug te voeren op de wijze waarop de methodiek door Den Engh uitgevoerd wordt. Bij Den Engh is het gehele beleid vorm gegeven rond de uitvoering van de methodiek. Het is niet alleen het kader waarbinnen de pedagogische behandeling van jongeren plaats vindt, maar ook het kader waarbinnen de organisatie wordt vormgegeven en gestuurd. In de praktijk betekent dit een organisatie waarin alle verantwoordelijkheid gedelegeerd is naar behandelgroepen. De opvoeding en behandeling van jongeren en het handelen van groepsleiding speelt zich in een gesloten systeem af waar invloeden van buitenaf moeilijk doorgang vinden.

Daarentegen vertegenwoordigt de inhoud van de methodiek en de consequente benadering van de jongeren door de groepsleiding een sterk punt waardoor op onderdelen veiligheid geboden *kán* worden. De methodiek voorziet in een zinvolle dagbesteding en biedt jongeren een duidelijke structuur.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Hoofdstuk 1 Inleiding.....	7
Hoofdstuk 2 De veiligheid in Den Engh	9
2.1 Preventie en beheersing van agressie en geweld	9
2.1.1. Voorkómen van agressie en geweld.....	9
2.1.2. Optreden tegen agressie en geweld.....	11
2.2 Bejegeningssklimaat	12
2.2.1. Waarborgen rechten jongeren	13
2.2.2. Bieden van voorspelbaar perspectief	15
2.2.3. Omgang met de jongeren	16
2.3 Opvoeding en behandeling	17
2.3.1. Opvoeding.....	17
2.3.2. Behandeling.....	19
2.4. Deskundigheid van het personeel.....	21
2.4.1. Bedrijfscultuur	22
Hoofdstuk 3 Oordeel van de inspecties	25
Bieden en waarborgen van een veilig leef- behandel- en werkklimaat.....	25
Bijlage 1 Het onderzoek	27
Bijlage 2 Score-classificaties per risicogebied, criterium en indicator.....	31
Bijlage 3 Geraadpleegde documenten	45

Hoofdstuk 1 Inleiding

Op verzoek van de minister van Justitie hebben de Inspectie jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg, de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie voor de Sanctietoepassing onderzoek gedaan naar de veiligheid binnen de justitiële jeugdinrichtingen (JJI) in Nederland.¹ De minister wil weten of zich binnen de JJI's en de daaraan verbonden scholen risicovolle situaties voordoen voor jongeren en personeel en of er door hem en/of de inrichtingen maatregelen ter verbetering genomen moeten worden.

Bij het onderzoek is door de gezamenlijke inspecties het uitgangspunt gehanteerd dat het opsluiten in een beveiligde setting van jongeren met ernstige gedrags- en/of psychiatrische problemen, die al dan niet strafbare feiten hebben gepleegd, op zichzelf een risicovolle situatie is. Incidenten binnen JJI's zijn dan ook niet uit te sluiten.

De gezamenlijke inspecties verwachten echter wel dat de JJI's ernaar streven om een zo veilig mogelijk leef-, behandel- en werkklimaat te bieden en te waarborgen.

Om dit te kunnen beoordelen hebben de inspecties een toetsingskader opgesteld waarbinnen vier risicogebieden onderscheiden worden die in belangrijke mate bijdragen aan de (on)veiligheid binnen een JJI en de daaraan verbonden school. Het betreft de volgende gebieden: *Preventie en beheersing van agressie en geweld, Bejegeningsklimaat, Opvoeding en behandeling en Deskundigheid van het personeel.*

Voor elke JJI wordt een rapport opgesteld. In dit rapport beantwoorden de inspecties de vraag of de Den Engh, locatie Den Dolder een veilig leef-, behandel- en werkklimaat biedt én waarborgt.

Den Engh is een behandelinrichting waar 186 op zwakbegaafd niveau functionerende, ernstig gedragsgestoorde jongens van 12 – 23 jaar zijn opgenomen. In Den Engh worden zowel jongeren opgenomen met een PIJ-maatregel als met een ondertoezichtsstelling (OTS). Er is geen aparte school; onderwijsactiviteiten worden verweven in de activiteiten van de gehanteerde behandelmethodiek (SGS²-methode). Den Engh heeft ook een locatie in Ossendrecht (Noord Brabant) en eigen opleidingschepen. Deze locaties zijn in het kader van dit onderzoek niet bezocht.

In 2004 heeft de Inspectie jeugdzorg de situatie in Den Engh op de risicogebieden Preventie en beheersing van agressie en geweld, bejegeningsklimaat en deskundigheid van het personeel al eerder onderzocht³. Daar waar ten opzichte van de situatie in 2004 verschillen zijn worden deze aangegeven.

¹ De Arbeidsinspectie heeft medewerking verleend in de vorm van inbreng van kennis en ondersteuning bij de voorbereiding en uitvoering van het onderzoek

² Socio Groepsstrategie. Dit is een groepsgerichte behandelingsmethode .

³ 'De grenzen van Den Engh', Inspectie jeugdzorg, januari 2005

Leeswijzer

In *hoofdstuk 2* staan de bevindingen van de inspecties over de situatie in de inrichting met betrekking tot de vier risicogebieden, met een toelichting.

In *hoofdstuk 3* staat het oordeel van de inspecties.

In *bijlage 1* staan de probleemstelling van het onderzoek, definities, de onderzoeksvraag, de wijze van beoordelen en de uitvoering van het onderzoek uitgewerkt.

De *bijlagen 2 en 3* bevatten respectievelijk de uitwerking van het toetsingskader met Score-classificaties en het Overzicht geraadpleegde documenten.

Hoofdstuk 2 De veiligheid in Den Engh

De paragrafen van dit hoofdstuk zijn gewijd aan de bevindingen op de risicogebieden *Preventie en beheersing van agressie en geweld, Bejegeningsklimaat, Opvoeding en behandeling en Deskundigheid van het personeel*. Elke risicogebied is verdeeld in een aantal criteria met indicatoren.

Elke paragraaf bevat achtereenvolgens de uitwerking van een criterium in indicatoren en de scores van de inspecties per indicator en daarna de onderbouwing van de scores. De scores zijn weergegeven op een vierpuntsschaal: *afwezig, aanwezig, operationeel en geborgd*.

In bijlage 2 staat de uitwerking van de in de oordelen gehanteerde score-classificaties.

2.1 Preventie en beheersing van agressie en geweld

Dit risicogebied kent twee criteria: *de inrichting neemt afdoende maatregelen om agressie en geweld te voorkómen* en *de inrichting treedt adequaat op tegen agressie en geweld*. Allebei de criteria komen hieronder achtereenvolgens aan bod. Elk met een aantal indicatoren.

2.1.1. Voorkómen van agressie en geweld

Scores per indicator

Criterion De inrichting neemt afdoende maatregelen om agressie en geweld te voorkómen	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Veiligheid gebouw		√		
Inzicht in veiligheidsbeleving	√			
Inventarisatie veiligheidsrisico's	√			
Beleid preventie en beheersing incidenten		√		
Training medewerkers		√		
Beleid ongewenste omgangsvormen			√	
Beleid integriteitsbreuken		√		

Onderbouwing van de scores

Veiligheid gebouw

Het gebouw is enkele jaren geleden opgeleverd en voldoet aan de eisen voor een moderne gesloten inrichting. Er wordt gebruik gemaakt van personen zoekinstallatie (PZI), omroepinstallatie, portofoons en camera's. De detectiepoortjes worden niet gebruikt; de controle op drugs, mobiele telefoons en andere niet toegestane zaken vindt niet bij de ingang, maar op de groepen plaats. De medewerkers ervaren het gebouw als een gevangenis en daarmee als minder prettig dan de paviljoens waar de leefgroepen voorheen gehuisvest waren.

Inzicht in veiligheidsbeleving

Er wordt geen onderzoek gedaan naar de veiligheidsbeleving van jongeren. Het laatste onderzoek naar de veiligheidsbeleving van medewerkers is enkele jaren terug uitgevoerd. Het personeel voelt zich in het algemeen veilig. De inrichting geeft aan dat de scores op de prestatie-indicatoren van Den Engh betreffende geweldsincidenten laag zijn.

Inventarisatie veiligheidsrisico's

De toetsing Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) uit juni 2006 geeft aan dat het onderwerp beleid agressie en geweld aandacht behoeft. In de RI&E is het niet expliciet opgenomen. Er is geen systematische risico-inventarisatie anders dan vanuit brandveiligheid/Bedrijfshulpverlening (BHV); veiligheid komt in de SGS-methodiek aan de orde.

Beleid preventie en beheersing incidenten

Er is geen integraal veiligheidsbeleid. Het thema veiligheid wordt met name ingevuld vanuit de Bedrijfshulpverlening (BHV-organisatie) en vanuit de SGS-methodiek. Er is een Veiligheidsraad die maandelijks bijeenkomt. De BHV-functionarissen hebben een centrale rol in de veiligheidsorganisatie. Ook is er een aparte afdeling OSB (Opvang, Service en Begeleiding) die zorgdraagt voor opvang van nieuwe pupillen, transport en een aantal materiële zaken. Er zijn protocollen voor plaatsingen in de opvang en afzonderingskamers.

Het omgaan met agressief gedrag en eventuele sancties wordt benaderd vanuit de SGS-methodiek. Deze wordt regelmatig in de teams besproken en enkele keren per jaar vindt er binnen het team een revisie plaats, waarbij het team reflecteert en eventueel bijstelt.

Training medewerkers

De inrichting heeft een eigen, intern opleidingstraject voor de toepassing van de SGS-methodiek. De groepsleiders en de beveiligingsmedewerkers volgen enkele keren per jaar trainingen waarbij celprocedures en deurprocedures aan de orde komen. Het volgen van deze training gebeurt op basis van de motivatie van de medewerkers; er zit geen drang achter. Het is afhankelijk van de vraag van de medewerkers waaraan in de training aandacht wordt gegeven. Programma's voor deze trainingen worden ter goedkeuring aangeboden aan het interne opleidingsinstituut en worden structureel achteraf schriftelijk geëvalueerd. Omdat er een kans bestaat dat niet alle medewerkers de technieken voldoende beheersen, omdat hier op de werkplek geen controle op plaats vindt, is deze procedure onvoldoende operationeel. De medewerkers geven aan het geleerde maar weinig te hoeven gebruiken. Alle medewerkers volgen de BHV-cursus.

Beleid ongewenste omgangsvormen

Met betrekking tot (ongewenste) omgangsvormen is de SGS-methodiek leidend. Den Engh gaat uit van een tiental normen en waarden die regelmatig op A-4tjes op de muur te zien zijn. Deze normen en waarden gelden voor zowel medewerkers als jongeren en worden op de groepen geoperationaliseerd

tot gedragsnormen. Hierbij worden de gedragsnormen binnen de groep en de “buitengrenzen” onderscheiden, die door de groepsleiders bewaakt worden.

Er zijn sinds dit jaar meerdere vertrouwenspersonen aangesteld.

Beleid integriteitsbreuken

Den Engh voert het integriteitsbeleid uit van de Sectordirectie JJI. Er is geen integriteitsbeleid voor het afhandelen van incidenten en dergelijke; gedragscode, risico-inventarisatie en -analyse, voorlichtingsinstrumenten en procedure ontbreken.

Er heerst een cultuur waarbij men elkaar aanspreekt op ongewenst gedrag. In de SGS-methodiek is er ook aandacht voor integriteit. Het is in overleggen geen expliciet onderwerp, medewerkers ervaren het als vanzelfsprekend, zodat het niet benoemd hoeft te worden.

Voor het integriteitsbeleid heeft Den Engh momenteel een afdeling controle ingevoerd. Deze afdeling toetst de uitvoering van de SGS-methodiek en de bedrijfsvoering aan de geldende wet- en regelgeving. Deze aanpassing in de organisatie is nog niet geaccepteerd door de Sectordirectie JJI.

2.1.2. Optreden tegen agressie en geweld

Scores per indicator

Criterion De inrichting treedt adequaat op tegen agressie en geweld	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Personele bezetting			√	
Melding, registratie en analyse van incidenten		√		
Alarmeringsprocedure.			√	
Samenwerking inrichting en school m.b.t. incidenten	nvt			
Nazorg incidenten			√	

Onderbouwing van de scores

Personele bezetting

De inrichting heeft een laag ziekteverzuim en geen moeite om nieuw personeel aan te trekken. De inrichting werkt niet met uitzendkrachten. Het invullen van de roosters is als verantwoordelijkheid bij de teams neergelegd. Als gevolg van de grote betrokkenheid van medewerkers is er voldoende bezetting. Soms botsen de individuele roosters met de arbeidstijdenwet. De medewerkers vinden het belangrijk om de werktijden aan te passen aan de ontwikkelingen op de groep.

Melding, registratie en analyse van incidenten

Dagelijkse rapportages worden door de stafmedewerkers en de teamleider op het interne systeem ingezien. Dit is een verbetering ten opzichte van de situatie in 2004. Dagrapportages worden niet meer alleen in het betreffende team besproken, maar zijn ook inzichtelijk voor gedragsdeskundige,

procesbegeleider en maatschappelijk werker, waardoor er op inrichtingsniveau meer inzicht is in wat zich afspeelt binnen de teams.

Of er een incidentverslag gemaakt wordt, hangt af van de inschatting van de betrokken medewerkers. Wel wordt er altijd een incidentverslag gemaakt van plaatsing op de afzondering. Een incidentverslag gaat ook naar het sectorhoofd. Dit wordt niet altijd teruggekoppeld naar het team.

Alarmeringsprocedure.

Er is een bedrijfsnoodplan met daarin de procedures voor verschillende calamiteiten (ongeval, brand, bomdreiging, interne/externe dreiging, gaslekkage, spanningsuitval) en een ontruimingsplan opgenomen. Er vinden oefeningen plaats, inclusief ontruiming van pupillen.

Een verbetering ten opzichte van de situatie in 2004 is dat de procedures voor het pedagogisch alarm (agressie) vastgelegd zijn. Alle groepleiders en teamleiders ontvangen deze meldingen. Groepsleiders en de betreffende teamleider of diens vervanger lopen hierop naar de incidentmelding. Vrouwelijke medewerkers pakken jongeren niet fysiek aan.

Samenwerking inrichting en school m.b.t. incidenten

Feitelijk is er geen sprake van samenwerking omdat de opleidingsactiviteiten geïntegreerd zijn in de groepsactiviteiten en de groepsleiders fungeren tevens als docent. Door deze situatie hoeft er geen overdracht van groep naar school en vice versa plaats te vinden en is samenwerking tussen inrichting en school met betrekking tot incidenten niet aan de orde.

Nazorg incidenten

Nazorg na incidenten vindt plaats in het team door de teamleider, de gedragsdeskundige en de procesbegeleider. Bij een ernstig incident in de zomer van 2006 is er uitgebreide aandacht geweest van de directie voor de gevolgen hiervan.

2.2 Bejegeningssklimaat

Dit risicogebied kent drie criteria: *de inrichting waarborgt de rechten van de jongeren, de inrichting biedt de jongeren een voorspelbaar perspectief en de inrichting gaat respectvol om met de jongeren.* Alle drie de criteria komen hieronder achtereenvolgens aan bod. Elk met een aantal indicatoren.

2.2.1. Waarborgen rechten jongeren

Scores per indicator

 criterium De inrichting waarborgt de rechten van de jongeren	Atwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Informereren van jongeren	√			
Klachtprocedures, verzoek- of bezwaarschriften		√		
Hulp en rechtsbijstand		√		
Recht op medische / psychiatrische behandeling		√		
Visie op geprotocolleerd uitvoeren van separaties en isolaties	√			
Dagbesteding jongeren (onderwijs of anderszins)			√	

Onderbouwing van de scores

Informereren van jongeren

In de beginfase van het verblijf kan het voorkomen dat jongeren niet voldoende op de hoogte worden gesteld van hun rechten.

De Commissie van Toezicht moet er bij groepen soms op aandringen de jongeren van formele regels op de hoogte te stellen. Volgens de SGS-methodiek komen de regels bij voorkeur uit de groep zelf en niet van buitenaf.

Een maandcommissaris is verbonden aan één of twee groepen die één keer per maand bezocht worden, waarbij iedereen individueel gesproken wordt. Daarnaast is er twee keer per maand een spreekuur ingelast om te waarborgen dat iedere jongere twee keer per maand een maandcommissaris kan spreken.

Klachtprocedures, verzoek- of bezwaarschriften

De uitvoering van de SGS-methodiek komt in de praktijk incidenteel in gedrang met individuele rechten van jongeren. Den Engh heeft geen grenzen vastgelegd voor het minimale recht op verlof, kamerplaatsing versus aanwezigheid in de groep en contacten met advocaten en (gezins)voogden. In de praktijk is het uitgangspunt dat de SGS-methodiek binnen deze bestaande wet- en regelgeving uitgevoerd wordt.

Als pupillen in dit spanningsveld een klacht indienen wordt de klacht gegrond verklaard, maar volgt er zelden compensatie. Dergelijke klachten worden in het managementteam besproken. Dit kan leiden tot een aanpassing van beleid of het aan de orde stellen van uitvoeringsfouten.

Hulp en rechtsbijstand

De inrichting ondersteunt de jongeren niet actief om contact op te nemen met een advocaat of instantie die hen kan helpen bij het indienen van klachten. Jongeren kunnen contact opnemen met hun (gezins)voogd of advocaat. Ook komt het voor dat jongeren op verzoek het telefoonnummer van een

kinderrechtswinkel krijgen. Het komt sporadisch voor dat jongeren zich bij een klachtbehandeling laten ondersteunen.

Recht op medische / psychiatrische behandeling

Uitgangspunt voor de behandeling in Den Engh is de SGS-methodiek. Deze methodiek biedt een pedagogisch kader voor de (her)opvoeding van licht verstandelijk gehandicapte (LVG) jongens met crimineel gedrag. Men interpreteert gedragsstoornissen in het algemeen niet als psychiatrische stoornissen, maar als gedragingen die behoren tot het pedagogische domein.

Den Engh heeft afspraken met het Bureau Individuele Jeugdzaken (IJZ) over welke jongeren wel en welke jongeren niet geplaatst worden binnen Den Engh. Voor jongeren van wie het gedrag vooraf als psychiatrische stoornis geïnterpreteerd kan worden, wordt de lat bij plaatsing hoog gelegd. Den Engh gaat er vanuit dat het Bureau IJZ goed selecteert.

Eventueel is er, zo geeft men in Den Engh te kennen, de mogelijkheid van aanvullende (psychiatrische of psychologische) behandeling. Het recht op en de toegang tot medische, psychologische en psychiatrische behandeling zijn dus wel aanwezig, maar alleen als daartoe aanleiding bestaat. De medische dienst zorgt er wel voor dat iedere jongen die Den Engh binnenkomt volgens een checklist gescreend wordt op somatische en psychische aspecten. Zo nodig kan doorgeleiding plaatsvinden naar de huisarts of naar de psychiater. Onduidelijk is echter in hoeverre deze inschatting adequaat psychopathologie en/of verslavingsproblematiek in beeld brengt. Er is dus wel een beleid ten aanzien van de medische zorg, maar dit is relatief beperkt in bereik en niet voldoende operationeel.

Visie op geprotocolleerd uitvoeren van separaties en isolaties

De SGS-methodiek is uitgebreid schriftelijk uitgewerkt, echter niet ten aanzien van het afzonderen of separeren. Wel zijn instructies beschikbaar voor bijzondere interventies, bijvoorbeeld wanneer om redenen van orde en veiligheid alle jongeren naar de kamer moeten om de orde en veiligheid weer te herstellen.

Dagbesteding jongeren (onderwijs of anderszins)

Voor alle jongeren die worden opgenomen is er een dagbesteding. Vanuit de SGS-methodiek is er geen onderscheid tussen onderwijsactiviteiten en andere activiteiten. Het is een geïntegreerd opvoed- en opleidprogramma dat momenteel als OC&W experiment samen met het REC ontwikkeld en uitgevoerd wordt.

De inrichting start met een groep als hiervoor voldoende jongens zijn aangemeld die ook qua hulpvraag bij elkaar passen.

2.2.2. Bieden van voorspelbaar perspectief

Scores per indicator

 criterium De inrichting biedt de jongeren een voorspelbaar perspectief	Atwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Informatie jongeren over doel en perspectief verblijf		√		
Betrokkenheid jongeren bij verblijfs- / behandelplan.		√		
Betrokkenheid ouders / wettelijke vertegenwoordigers bij verblijfs- / behandelplan		√		
Informatie jongeren over doel en perspectief school		√		

Onderbouwing van de scores

Informatie jongeren over doel en perspectief verblijf

De reden van het verblijf in de inrichting wordt als gespreksonderwerp gemedan. Met name in de eerste fase van de behandeling worden jongeren beperkt geïnformeerd over de dagelijkse gang van zaken. Het informeren van de jongeren hierover is gericht op de programmering ofwel op de activiteiten die plaats vinden binnen de dagelijkse gang van zaken. In de eerste fase is dit vlak voordat een bepaalde activiteit plaats vindt, zodat jongeren niet weten wat hen te wachten staat. Den Engh geeft aan dat dit een gevolg van de gehanteerde methodiek is. In de loop van het verblijf, als de groep in latere fases komt, is er voor de jongeren steeds meer zicht op het doel en het eigen perspectief van het verblijf in de inrichting.

Betrokkenheid jongeren bij verblijfs- / behandelplan.

De wijze waarop jongeren betrokken zijn bij hun verblijf en behandeling gaat via de groepsgewijze SGS-methodiek. Er is pas in de laatste fase van het verblijf sprake van individuele trajecten. Hierin speelt de motivatie en eigen keuze van de jongeren een belangrijke rol.

Betrokkenheid ouders / wettelijke vertegenwoordigers bij verblijfs- / behandelplan

Eén keer per kwartaal is er een planbespreking. De ouders worden geïnformeerd over de uitkomsten van deze bespreking. Het beleid is er niet op gericht om de inbreng van ouders te gebruiken om de inhoud van het behandelplan verder inhoud te geven.

De jongeren organiseren om de drie weken een ouderdag, waarbij de ouders een activiteit meemaken als koken of een puzzeltocht. De inrichting investeert veel in de betrokkenheid van ouders bij het programma.

Informatie jongeren over doel en perspectief school

Jongeren worden geïnformeerd over de behandelmethodiek van de inrichting. Er is dus geen sprake van specifieke informatie over doel en perspectief van het onderwijs. In het begin van de behandeling is er soms zelfs sprake van een zekere mate van perspectiefloosheid als onderdeel van de strategie een

totale omslag bij jongeren teweeg te brengen, zodat zij hun overlevingsstrategieën loslaten. Naarmate de behandeling vordert, worden de onderwijsperspectieven voor de jongeren helderder. Dit omdat toegewerkt gaat worden naar uitstroom via stages en/of startkwalificatie (ROC niveau 1).

2.2.3. Omgang met de jongeren

Scores per indicator

 criterium De inrichting gaat respectvol om met de jongeren	Atwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Bescherming privacy en persoonlijke levenssfeer			√	
Naleving gedragsregels / omgangsvormen			√	
Nemen / verantwoorden van sanctionerende en geweldsmaatregelen	√			
Besluitvorming / verantwoording van intrekken vrijheden			√	

Onderbouwing van de scores

Bescherming privacy en persoonlijke levenssfeer

De praktijk met betrekking tot de bescherming van eigendommen en de persoonlijke levenssfeer van de jongeren wordt vormgegeven aan de hand van de SGS-methodiek. Deze wordt door alle medewerkers gehanteerd; dilemma's en incidenten worden in de teams besproken.

Visiteren gebeurt zelden, alleen als iemand in opvang wordt geplaatst en er vermoeden is dat het nodig is. Bij de celinspecties worden geen formulieren gebruikt, maar de jongeren zijn er altijd bij aanwezig. In de beginfase is er sprake van zeer weinig privacy en persoonlijke eigendommen voor de jongeren.

Naleving gedragsregels / omgangsvormen

Gedragsregels kunnen verschillen tussen groepen. Groepen die in latere fasen zitten hebben meer vrijheden als ze hebben bewezen daarmee goed om te kunnen gaan. Als dit mislukt, kunnen vrijheden worden ingeperkt door de regels zo nodig weer strakker te maken. Dit wordt voortdurend in het team en in de groep besproken. Algemeen geldende regels zijn onder andere het aanspreken in de u-vorm, Nederlands spreken, geen sportschoenen of sieraden dragen. Binnen de groepen worden de groepsregels consequent gehandhaafd, ook door de jongeren zelf.

Nemen / verantwoorden van sanctionerende en geweldsmaatregelen

Het sanctioneren van jongeren vindt plaats binnen het kader van de SGS-methodiek. De inrichting geeft aan dat in de praktijk de uitvoering van het programma binnen de bestaande wet- en regelgeving plaats behoort te vinden.

In de praktijk is de formele bevoegdheid om een jongere in de opvang te plaatsen toegekend aan het sectorhoofd. De beslissing wordt genomen op basis van informatie van de teamleider.

In de eerste fase kan groepsmatig worden ingegrepen als het gedrag van één of meer jongeren leidt tot een mogelijk onveilige situatie of als één of meerdere jongeren laten zien dat zij de toegekende verantwoordelijkheden nog niet aan kunnen.

Ook in latere fasen van het verblijf kan groepsmatig ingegrepen worden als de orde en veiligheid in gevaar komen.

Besluitvorming / verantwoording van intrekken vrijheden

Bij het toekennen van beloningen en het intrekken van vrijheden zijn de fase waarin de groep zich bevindt, de sfeer en de inschatting van het team bepalend. Medewerkers leggen verantwoording af over hun besluiten in deze aan teamleiders, gedragswetenschappers, procesbegeleiders en sectorhoofden. Er wordt veel aandacht besteed aan het begrip van de achterliggende reden waarom vrijheden worden ingetrokken. In de latere fasen begrijpen de jongeren goed hoe het systeem werkt.

2.3 Opvoeding en behandeling

Dit risicogebied kent twee criteria: *de inrichting stelt de opvoeding van de jongeren centraal* en *de inrichting behandelt jongeren met psychiatrische en gedragsproblematiek*. Allebei de criteria komen hieronder achtereenvolgens aan bod. Elk met een aantal indicatoren.

2.3.1. Opvoeding

Scores per indicator

 criterium De inrichting stelt de opvoeding van de jongeren centraal	Atwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Aansluiting dagprogramma bij ontwikkelingsbehoeften				√
Afstemming leefomgeving op ontwikkelingsbehoeften		√		
Samenstelling leefgroepen			√	
Samenstelling schoolgroepen	√			
Multidisciplinair overleg over begeleiding jongeren / jongeren		√		
Bepalen beginsituatie jongeren		√		
Volgen vorderingen en ontwikkeling jongeren		√		
Leerinhouden / dagprogramma in relatie tot handelingsplan	√			
Evaluatie uitvoering handelingsplan	√			

Onderbouwing van de scores

Aansluiting dagprogramma bij ontwikkelingsbehoeften

Uitgangspunt van de gehanteerde SGS-methodiek is het dagprogramma. Dit wordt, afhankelijk van de fase waarin een groep zit, door de groepsleiders ingevuld. In het programma zitten elementen van sport en spel en onderwijs. Het programma wordt ruim van tevoren uitgewerkt en ter goedkeuring voorgelegd

aan het sectorhoofd. Er wordt gebruik gemaakt van de ondersteuning van gedragswetenschappers en procesbegeleiders.

Het dagprogramma is bij de groepsleiders en (kort tevoren) bij de jongeren bekend en wordt consequent uitgevoerd. De consequente uitvoering van het dagprogramma wordt bewaakt door de teamleider en procesbegeleider; indien nodig sturen zij de groepsleiders op de uitvoering van het dagprogramma bij. Sinds kort hebben ook de gedragswetenschappers hierin een bewakende rol gekregen.

Afstemming leefomgeving op ontwikkelingsbehoeften

De leefruimtes maken, ondanks het feit dat het gebouw slechts een aantal jaren oud is, een sjofele indruk. Wel zijn de ruimtes huiselijk ingericht. Indien van toepassing wordt de ruimte aangepast aan het dagprogramma dat een groep op een bepaald moment volgt. Bijvoorbeeld dat de ruimte wordt ingericht als een onbewoond eiland.

Samenstelling leefgroepen

Den Engh vindt het voor de juiste uitvoering van de SGS-methodiek van belang dat jongeren als groep in één keer binnenstromen. Hierover zijn afspraken met het Bureau Individuele Jeugdzaken (IJZ). Bij de samenstelling van deze groepen wordt rekening gehouden met het specifieke aanbod van Den Engh. Door de gedragswetenschappers vindt voor opname ook nog een screening van het dossier plaats om de toewijzing naar de groepen zo passend mogelijk te maken. Indien nodig adviseren zij Bureau IJZ over een mogelijke plaatsing in Den Engh.

Samenstelling schoolgroepen

De jongeren worden niet geplaatst in een schoolgroep op basis van hun onderwijsbehoeften. Omdat de SGS-methodiek gevolgd wordt, is er geen sprake van plaatsing op individuele basis. Een intelligentieonderzoek en didactisch onderzoek horen bij de intakefase van de inrichting.

Multidisciplinair overleg over begeleiding jongeren / jongeren

Omdat er geen scheiding is tussen de leefgroep en de school, is er in feite altijd sprake van multidisciplinair overleg. In het dagelijks handelen verzorgt de groepsleiding zowel de onderwijskundige aspecten als de opvoedkundige aspecten van de behandeling. Teamleiders zijn verantwoordelijk voor de sturing van het programma. Indien nodig kunnen gedragswetenschappers en procesbegeleiders bijsturen.

Bepalen beginsituatie jongeren

De onderwijskundige beginsituatie van de jongeren is niet bepalend voor de vormgeving van het onderwijsprogramma. Wel worden de capaciteiten van de jongeren in beeld gebracht door het opvragen van gegevens (OTK) en/of aanvullend eigen onderzoek (capaciteitenonderzoek) om het didactische leeftijd-equivalent per individuele jongere in beeld te brengen.

Volgen vorderingen en ontwikkeling jongeren

De ontwikkeling van jongeren is gebaseerd op de vorderingen die zij maken in de verschillende fasen van de SGS-methodiek. De vordering die de groep maakt is bepalend voor de vordering van de individuele jongere. Uit een analyse van de handelingsplannen komt dit ook naar voren; er is geen of nauwelijks informatie over de vorderingen die een jongere maakt op het gebied van onderwijs. Sinds februari 2007 is wel sprake van een nieuwe vorm van rapportage die hierin verandering moet gaan brengen. Ten tijde van het onderzoek was dit voor de inspecties nog niet zichtbaar.

Leerinhouden / dagprogramma in relatie tot handelingsplan

In de handelingsplannen ontbreken individuele onderwijsdoelstellingen voor de jongere. Het aanbod in de behandelfase is bepalend. De leerinhouden van het dagprogramma zijn maatgevend. Er zijn binnen Den Engh verschillende opleidingsmogelijkheden: transport/logistiek, maritiem, consumptief, metaal en hout. De groepsleiding verzorgt dit aanbod. Zij wordt daarbij ondersteund door de medewerkers van het dagprogramma. De teamleiders zijn verantwoordelijk voor de opleiding van de groepsleiders voor zover het de praktijkvakken betreft. Er bestaat de mogelijkheid om examen in een richting te doen (o.a. lassen).

Evaluatie uitvoering handelingsplan

Uit de analyse van de handelingsplannen blijkt dat er nog onvoldoende sprake is van evalueren of doelstellingen zijn behaald. Wel is er een verslag van de totale behandeling, maar er is geen specifieke onderwijskundige evaluatie. Op deze wijze ontbreekt het inzicht of er maximaal rendement is geleverd. Ook ontbreekt een evaluatie op inrichtingsniveau van de handelingsplannen.

2.3.2. Behandeling

Scores per indicator

Criterion De inrichting behandelt jongeren met psychiatrische en gedragsproblematiek	Atwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Visie op het voorkomen van psychiatrische stoornissen		√		
Herkennen en diagnosticeren van behandelbare psychiatrische stoornissen		√		
Intern en / of extern behandelaanbod behandelbare psychiatrische stoornissen		√		
Visie op het uitvoeren van geprotocolleerde geneeskundige behandelingen onder dwang	√			
Multidisciplinaire vaststelling medisch-psychiatrisch behandelbeleid		√		
Behandeling PIJ'ers en civielrechtelijk geplaatste jongeren op basis van behandelplan			√	

Onderbouwing van de scores

Visie op het voorkomen van psychiatrische stoornissen

Een visie op het vóórkomen van psychiatrische stoornissen is wel aanwezig, maar de relevantie ervan wordt in sterke mate gereduceerd door het primaat van de pedagogische visie op gedrag die men

binnen Den Engh hanteert. Gedragsproblemen van de jongens worden geïnterpreteerd vanuit het pedagogische model en niet als stoornissen in de zin van psychiatrische stoornissen. Dit maakt dat de drempel voor de toepassing en relevantie van het psychologische en psychiatrische kader relatief hoog wordt gelegd. Zo wordt geschat dat één of twee procent van de jongens in Den Engh een ADHD vertoont. Er wordt aan toegevoegd dat deze stoornis mogelijk niet opvalt, omdat het uniforme en strak gestructureerde dagprogramma de uitingvormen ervan camoufleert. Dit is eveneens van toepassing op andersoortige vormen van psychopathologie. De dominante visie betreft de groep en niet het individu en individuele diagnostische afwegingen. Een duidelijke (aanvullende) visie op het voorkomen van op het individu gerichte psychiatrische diagnostiek en zorg is niet beschikbaar.

Herkennen en diagnosticeren van behandelbare psychiatrische stoornissen

De aanwezigheid van psychiatrische stoornissen wordt in gebrekkige mate onderkend. Hieraan dragen enkele factoren bij. De focus van het personeel is niet gericht op het onderkennen en diagnosticeren van psychiatrische stoornissen. Daarom acht het personeel van Den Engh, ook de medische dienst, de kans klein dat er sprake is van onderdiagnostiek en onderbehandeling van psychiatrische stoornissen. Ook speelt mee dat voor plaatsing in Den Engh geen jongeren met psychiatrische stoornissen worden geselecteerd. Dit is een taak die in hoofdzaak door de gedragswetenschappers wordt uitgevoerd. Als het vermoeden bestaat dat van een psychiatrische stoornis sprake is, verwijst men door naar een geëigende setting. Hierbij gaat het om de meest in het oog springende manifestaties van psychiatrische stoornissen, zoals psychose en andere psychopathologie in engere zin. De minder pregnante vormen van psychopathologie vallen binnen het bereik van het pedagogische model dat Den Engh gebruikt. Er is dus wel een beleid dat zich richt op het herkennen en diagnosticeren van psychiatrische stoornissen, maar omdat dit te beperkt in bereik is, is dit beleid in operationele zin onvoldoende effectief.

Intern en / of extern behandelbaar aanbod behandelbare psychiatrische stoornissen

Het psychiatrische behandelbaar aanbod binnen Den Engh is beperkt aanwezig. Iedere jongere die in Den Engh komt heeft een intake bij de medische dienst. Hierin wordt aan de hand van een checklist een schatting van de gezondheid van de jongere gemaakt op basis waarvan al dan niet een nader onderzoek kan worden uitgevoerd. Zo nodig kan een beroep op de psychiater worden gedaan. Deze is voor een beperkt aantal uren beschikbaar. In de praktijk gaat het om vragen over farmacotherapie. Omdat de methodiek van Den Engh zich richt op de uniforme collectiviteit van de groep, is het op de individuele jongere gerichte zorgaanbod relatief beperkt in omvang en in mate van differentiatie. De zorgvisie wordt in hoofdzaak gedictieerd vanuit de SGS-methodiek.

Visie op het uitvoeren van geprotocolleerde geneeskundige behandelingen onder dwang

Als jongens worden gesepareerd worden de orthopedagogen achteraf hierover geïnformeerd. Als een jongen wordt gesepareerd gaat er altijd een orthopedagoog langs, evenals een verpleegkundige van de medische dienst. Men geeft aan dat het weinig voorkomt dat een jongen wordt gesepareerd. Een

schriftelijk vastgelegd separatieprotocol, dat leidraad voor het handelen vormt en dat bij evaluaties als toetsingskader gebruikt wordt om dit zo nodig bij te stellen, is echter niet beschikbaar.

Multidisciplinaire vaststelling medisch-psychiatrisch behandelbeleid

De kern van het behandelbeleid is de uitvoering van de SGS-methodiek. De uitvoering ervan ligt in handen van de groepsopvoeders, die hiervoor regelmatig overleggen met de gedragsdeskundige. Ten opzichte van de situatie van 2004 geldt dat de betrokkenheid van de gedragsdeskundige bij de dagelijkse behandeling groter is geworden.

Indien de gedragsdeskundige dat nodig vindt wordt de psychiater ingeschakeld. Dit gebeurt echter weinig en daarom is er eveneens weinig multidisciplinaire beleidsvaststelling over het individuele zorgaanbod. Het medisch-psychiatrische zorgaanbod beperkt zich bovendien in hoofdzaak tot farmacotherapie.

Tussen huisarts en psychiater bestaat ook geen of minimaal mondeling overleg. Wel maakt men gebruik van de aantekeningen in het medische dossier. Van een multidisciplinair vastgesteld behandelbeleid is dus slechts in zeer beperkte mate sprake. Evenmin is hierover een beleidsnotitie beschikbaar.

Behandeling PIJ'ers en civielrechtelijk geplaatste jongeren op basis van behandelplan

Voor alle jongeren wordt een behandelplan opgesteld. Bij de opstelling van het plan wordt gebruik gemaakt van vooraf bekende informatie. Er worden doelen gesteld, deze worden ook geëvalueerd. De doelen zijn echter niet in concreet meetbare termen opgesteld.

Bij de voortgangsverslagen van PIJ'ers wordt gebruik gemaakt van een delictanalyse en een risicotaxatie (SAVRY).

2.4. Deskundigheid van het personeel

Dit risicogebied kent één criterium: *de inrichting draagt zorg voor een professionele bedrijfscultuur*. Het criterium komt hieronder aan bod met een aantal indicatoren.

2.4.1. Bedrijfscultuur

Scores per indicator

 criterium De inrichting draagt zorg voor een professionele bedrijfscultuur	Atwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Formatie gezondheidszorgfuncties volgens DJI adviesnorm.	√			
7x24 uren bereikbaarheid arts en psychiater		√		
Kwaliteit en deskundigheid personeel in relatie tot behoefte doelgroep		√ ⁴	√ ⁵	
Beleid professionele ontwikkeling medewerkers			√	
Scholingsaanbod gezondheidszorggebied	√			
Handelen medewerkers in relatie tot behoefte doelgroep				√

Onderbouwing van de scores

Formatie gezondheidszorgfuncties volgens DJI adviesnorm

DJI adviesnorm	Realisatie Den Engh
1 fte verpleegkundige op 50 jongens en 1 fte verpleegkundige op 33,5 meisjes	2 fte verdeeld over 3 verpleegkundigen: twee voor Den Dolder en één voor de locatie Ossendrecht voor 200 jongens
1 fte arts op 192 jongeren	0,1 fte huisarts op 200 jongens
1 fte K&J psychiater op 57,5 jongeren	0,1 fte psychiater op 200 jongens

Er is ten behoeve van de uitvoering van medische zorg een medische dienst beschikbaar. Er zijn drie verpleegkundigen aan verbonden voor in totaal twee fte. De medische dienst wordt gecoördineerd door een ex-groepsopvoeder die een aanvullende opleiding tot medisch verzorger heeft gevolgd. Er is op basis van vier uur per week een huisarts beschikbaar. Met de psychiater heeft de medische dienst geen direct contact; dit loopt via de orthopedagogen. De psychiater heeft eveneens een beperkt aantal uren beschikbaar.

Gezien de thans beschikbare omvang van gezondheidszorgfuncties is deze beneden de daartoe vastgestelde norm. Een beleid hierover is voornamelijk niet vastgesteld.

7x24 uren bereikbaarheid arts en psychiater.

Deze is geregeld. In de praktijk wordt er geen gebruik van gemaakt, er kan daarom niet worden beoordeeld of de afspraken in de praktijk ook functioneren.

Scholingsaanbod gezondheidszorggebied

Binnen Den Engh is er geen specifiek scholingsaanbod op het gebied van de gezondheidszorg.

⁴ Voor het onderwijsprogramma

⁵ Voor de leefgroep

Het primaat ligt op de in-service opleiding voor het werken met de SGS-methodiek. Er is ook geen scholingsbeleid geformuleerd waarin het belang van individuele gezondheidszorg, gedifferentieerd naar zorgbehoefte en aard van aanwezige problematiek, wordt beschreven.

Kwaliteit en deskundigheid personeel in relatie tot behoefte doelgroep

Niet alle groepsleiders hebben bij aanname een relevante beroepsopleiding. Wel worden alle medewerkers in een in-service training direct geschoold in het werken met de doelgroep, zodat nieuw personeel voldoende toegerust is.

Voor wat betreft de onderwijscomponent in de behandeling is Den Engh bezig met een professionaliseringsslag. Dit betreft met name het verbreden van didactische kennis. Hiervoor worden groepsleiders opgeleid tot pabo-docent of tot leerkracht 2^e graads techniek. De inrichting streeft ernaar om op alle groepen voldoende orthodidactische deskundigheid aanwezig te hebben. Dat is echter op dit moment nog niet het geval.

Voor gedragswetenschappers geldt dat zij een relevante gedragswetenschappelijke opleiding (veelal orthopedagogiek) op universitair niveau hebben gehad. Sommigen bezitten ook een NVO-registratie en sommigen zijn bezig met een postacademische opleiding.

Beleid professionele ontwikkeling medewerkers

Dit beleid is primair gericht op het uitvoeren van de SGS-methodiek. Daarnaast is het mogelijk dat groepsleiders een relevante hbo-opleiding gericht op hulpverlening of de pabo volgen. Teamleiders en sectorhoofden kunnen managementopleidingen volgen en gedragswetenschappers kunnen een post-academische opleiding doen.

Daarnaast geldt in algemene zin dat in de dagelijkse praktijk het reflectieve vermogen van de gehele personele staf, dat als een vereiste gezien kan worden voor een effectieve kritisch-professionele uitvoering van de zorg, te weinig gestimuleerd en geïnstitutionaliseerd wordt, als systematisch onderdeel van een operationeel kwaliteitsbeleid.

Handelen medewerkers in relatie tot behoefte doelgroep

Er wordt gewerkt volgens de SGS-methodiek. De teamleiders, procesbegeleiders en sinds kort ook de gedragsdeskundige, bewaken dat de groepsopvoeders ook volgens de door hen vastgestelde methodiek werken. De werkbegeleiding en functioneringsgesprekken zijn rond de uitvoering van de methodiek vorm gegeven. Indien nodig worden medewerkers hierop bijgestuurd. Teams worden regelmatig bijgeschoold in de uitvoering van de methodiek (revisie). Als een team niet goed functioneert, kan ook besloten worden het gehele team eerder op revisie te sturen.

Hoofdstuk 3 Oordeel van de inspecties

In dit hoofdstuk wordt de vraag beantwoord of de inrichting een veilig leef-, behandel- en werkklimaat biedt én waarborgt. De inspecties beantwoorden deze vraag door aan te geven óf en waar de inrichting risico heeft op een onveilig leef-, behandel- en werkklimaat. Als er sprake is van een risico wordt hieraan een waardering toegekend. Deze waardering varieert van laag, via matig, naar ernstig tot onaanvaardbaar en is afhankelijk van de mate waarin de inrichting op de onderscheiden risicogebieden op operationeel of geborgd niveau functioneert en de samenhang hiertussen.

Bieden en waarborgen van een veilig leef- behandel- en werkklimaat

Samenvattend oordelen de inspecties dat Den Engh een ernstig risico heeft op een onveilig leef-, behandel- en werkklimaat voor de jongeren en voor het personeel van de inrichting en de hierin geïntegreerde school. Deze risico-inschatting heeft betrekking op alle risicogebieden.

De kern van het probleem ligt niet aan de uitgangspunten van de SGS-methodiek, maar is terug te voeren op de wijze waarop deze methodiek door Den Engh uitgevoerd wordt. Bij Den Engh is het gehele beleid vorm gegeven rond de uitvoering van de SGS-methodiek. Het is niet alleen het kader waarbinnen de pedagogische behandeling van jongeren plaats vindt, maar ook het kader waarbinnen de organisatie wordt vormgegeven en gestuurd. In de praktijk betekent dit een organisatie waarin alle verantwoordelijkheid gedelegeerd is naar behandelgroepen. De opvoeding en behandeling van jongeren en het handelen van groepsleiding speelt zich in een gesloten systeem af waar invloeden van buitenaf moeilijk doorgang vinden.

Daarentegen vertegenwoordigt de inhoud van de methodiek en de consequente benadering van de jongeren door de groepsleiding een sterk punt waardoor op onderdelen veiligheid geboden *kán* worden. De methodiek voorziet in een zinvolle dagbesteding en biedt jongeren een duidelijke structuur.

In relatie tot de vier risicogebieden, *preventie en beheersing agressie en geweld, bejegeningssklimaat, opvoeding en behandeling, deskundigheid van het personeel*, zijn hierbij de volgende punten van belang.

De beheersing van agressie en geweld wordt niet gesteund door veiligheidsbeleid.

De medewerkers van de inrichting treden adequaat op tegen agressie en geweld. Het handelen wordt bepaald vanuit de uitvoering van de SGS-methodiek. Veiligheidsbeleid dat dit handelen ondersteunt ontbreekt echter. Tevens ontbreekt op organisatieniveau het inzicht in de veiligheidsbeleving van medewerkers en jongeren.

Sinds kort heeft de inrichting de dagrapportages van de verschillende leefgroepen inzichtelijk gemaakt voor de direct betrokken leidinggevenden en stafmedewerkers. Hierdoor zou de inrichting in de toekomst een beter inzicht in de groepsprocessen binnen de teams kunnen krijgen.

De bejegening van individuele jongeren krijgt weinig aandacht.

Voor het bejegeningssklimaat geldt dat de jongeren als groep worden benaderd en binnen dit kader wordt respectvol met jongeren omgegaan. Omdat echter het individuele belang van de jongere ondergeschikt is, zijn de rechten van individuele jongeren onvoldoende gewaarborgd.

Den Engh stelt de opvoeding centraal, maar heeft geen oog voor de individuele behandeling van jongeren

Den Engh biedt de jongeren een dagprogramma en leefomgeving die passend zijn bij de ontwikkeling van de doelgroep. De SGS-methodiek hierin is leidend, waardoor de scholing van de jongeren en de individuele behandeling van jongeren een ondergeschikte rol spelen en daardoor te kort schieten. Sinds kort worden door Den Engh gedragswetenschappers meer ingezet bij de dagelijkse werkzaamheden van de teams. Hierdoor is op het gebied van individuele behandelmogelijkheden en zicht op de ontwikkeling van de jongeren de situatie ten opzichte van eerder inspectieonderzoek weliswaar iets verbeterd, maar nog steeds onvoldoende.

De professionele ontwikkeling van medewerkers is teveel gericht op de uitvoering van de SGS-methodiek

De medewerkers worden geschoold in de uitvoering van de SGS-methodiek. Met name het handelen van de medewerkers richting de groepen jongeren krijgt op alle niveaus de aandacht, zodat het handelen in relatie tot de behoefte van de doelgroep geborgd is.

Naast de uitvoering van de methodiek is echter weinig ruimte voor andere benaderingen. Dit betekent dat de deskundigheid op het gebied van onderwijs en kennis van het gezondheidszorggebied onder de maat is.

Bijlage 1 Het onderzoek

Naar aanleiding van het onderzoek van de Inspectie jeugdzorg naar de justitiële inrichting Harreveld⁶, heeft de minister van Justitie gevraagd om een nader onderzoek naar de veiligheid binnen *alle* justitiële jeugdinrichtingen (JJI's).

In zijn brief aan de Tweede Kamer formuleerde de minister dit als volgt: "Omdat ik niet kan uitsluiten dat zich in andere justitiële jeugdinrichtingen vergelijkbare risico's voordoen, heb ik besloten de Inspectie Jeugdzorg [in samenwerking met andere inspecties] te vragen een onderzoek naar genoemde risico's te doen bij alle justitiële jeugdinrichtingen".⁷

Het inspectieonderzoek moet inzicht verschaffen in de veiligheid van de jeugdigen en het personeel in justitiële jeugdinrichtingen in Nederland.

Om de veiligheid in de justitiële jeugdinrichtingen vanuit verschillende gezichtspunten te toetsen, is het onderzoek uitgevoerd door de Inspectie jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg, de Onderwijsinspectie en de Inspectie sanctietoepassing. De Arbeidsinspectie heeft medewerking verleend door inbreng van kennis en ondersteuning bij de voorbereiding en uitvoering van het onderzoek.

Definities

De inspecties hanteren het uitgangspunt dat het opsluiten in een beveiligde setting van jeugdigen met ernstige gedrags- en/of psychiatrische problemen, die al dan niet strafbare feiten hebben gepleegd, een risicovolle situatie is. In dit licht bezien is het de taak van de JJI om de risico's zoveel mogelijk het hoofd te bieden en hiermee de veiligheid van jeugdigen en medewerkers te waarborgen zodat begeleiding en behandeling kan plaatsvinden. Een veilig leef-, behandel- en werkklimaat binnen de JJI definiëren de inspecties als volgt:

- de jeugdigen vormen geen gevaar voor zichzelf, in termen van zelfbeschadiging en (poging tot) zelfdoding;
- de jeugdigen vormen geen gevaar voor elkaar, in termen van verbaal, fysiek en/of seksueel grensoverschrijdend gedrag;
- de jeugdigen vormen geen gevaar voor het personeel, in termen van verbaal, fysiek en/of seksueel grensoverschrijdend gedrag;
- het personeel vormt geen gevaar voor de jongeren, in termen van verbaal, fysiek en/of seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Hoewel incidenten binnen JJI's niet uit te sluiten zijn, verwachten de inspecties dat de JJI's ernaar streven een zo veilig mogelijk leef-, behandel en werkklimaat te realiseren. Dit kunnen de inrichtingen doen door risicovolle situaties tot een minimum te beperken om zo de kans op veiligheid van jeugdigen en personeel maximaal te verhogen. Wat risicovolle situaties zijn, hebben de inspecties op basis van

⁶ Onderzoek naar aanleiding van incidenten op Harreveld, mei 2006

⁷ Brief van minister Donner aan de Tweede Kamer (5421727/06/DJJ/23 mei 2006)

een risicoanalyse en een literatuurstudie gedefinieerd. Zij onderscheiden vier risicogebieden, die in belangrijke mate bijdragen aan de (on)veiligheid binnen een JJI en de daaraan verbonden school. Het betreft de volgende gebieden:

- *Preventie en beheersing van agressie en geweld*: de JJI hanteert beleid gericht op preventie en beheersing van incidenten en omgang met agressie.
- *Bejegeningssklimaat*: de JJI bejegt de jeugdigen op zodanige wijze dat onveilige situaties zo min mogelijk ontstaan of worden uitgelokt.
- *Opvoeding en behandeling*: het verblijf in de JJI wordt aangewend voor de (her)opvoeding en behandeling van jeugdigen op basis van hun individuele behoeften en problematiek.
- *Deskundigheid van het personeel*: het personeel van de JJI beschikt over voldoende (specialistische) kennis en professionaliteit om een veilig leef-, behandel- en werkklimaat te waarborgen.

Onderzoeksvraag

De vraagstelling van het onderzoek luidt als volgt:

Voldoet de justitiële jeugdinrichting aan de taak om een veilig leef-, behandel- en werkklimaat te bieden en te waarborgen voor de jeugdigen en het personeel van de inrichting en de daaraan verbonden school?

De vraagstelling wordt door middel van de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

- heeft de JJI geformaliseerd beleid gericht op het voorkomen en terugdringen van agressie en geweld en zo ja, in hoeverre is dit beleid operationeel?
- bejegt de JJI de jeugdigen op zodanige wijze dat onveilige situaties zo veel mogelijk worden uitgesloten?
- wordt het verblijf in de JJI aangewend voor de (her)opvoeding en behandeling van jeugdigen op basis van hun individuele behoeften en problematiek?
- beschikt de JJI over voldoende (specialistische) kennis en professionaliteit om een veilig leef-, behandel- en werkklimaat te waarborgen?

Wijze van beoordelen

De inspecties hebben in een toetsingskader voor elk van de vier risicogebieden criteria geformuleerd. De inrichting krijgt een score voor elk criterium. Hierin maken de inspecties concreet of de inrichting voldoet aan wat de inspecties verwachten en hoe de inspecties dit beoordelen. Het uitgewerkte toetsingskader met de gehanteerde score-classificaties staat in bijlage 2.

De inspecties hebben hun verwachtingen en oordeel gebaseerd op de Beginselenwet JJI, de gezondheidswetgeving en de onderwijswetgeving.

Uitvoering van het onderzoek

De inspecties hebben het onderzoek gezamenlijk uitgevoerd. Zij hebben beleidsdocumenten geanalyseerd, zij hebben de inrichting twee dagen bezocht en daar cliëntendossiers getoetst en

gesprekken gevoerd met de (school)directie, jongeren, groepsleiders (waaronder pedagogisch medewerkers, gastvrouwen, beveiligingmedewerkers, en een maatschappelijk werker), leerkrachten, een geestelijk verzorger, de medische dienst, leidinggevenden en de Commissies van Toezicht en Begeleiding. De inspecties hebben ook observaties gedaan in de inrichting. Zij hebben daarna hun bevindingen geanalyseerd en beoordeeld.

Bijlage 2 Score-classificaties per risicogebied, criterium en indicator

Toelichting op scoreclassificaties per indicator

Risicogebied preventie en beheersing agressie en geweld				
De inrichting neemt afdoende maatregelen om agressie en geweld te voorkómen				
<i>Indicator</i>	<i>Afwezig</i>	<i>Aanwezig</i>	<i>Operationeel</i>	<i>Geborgd</i>
Veiligheid gebouw	Het ontwerp en de constructie van de gebouwen dragen bij aan het ontstaan van onveilige situaties	Bij de bouw van de inrichting is het risico van het ontstaan van onveilige situaties goed doordacht	Indeling van het gebouw, zichtlijnen, technische of elektronische hulpmiddelen dragen bij aan een veilige verblijfssituatie voor jongeren en medewerkers	De bijdrage van het gebouw en de technische voorzieningen aan de veiligheid voor jongeren en medewerkers wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig verbeterd
Inzicht in veiligheidsbeleving	Er is onvoldoende inzicht in de veiligheidsbeleving van jongeren en medewerkers	Er is onderzoek gedaan naar de veiligheidsbeleving van jongeren en medewerkers.	De veiligheidsbeleving van jongeren en medewerkers wordt periodiek onderzocht met gestandaardiseerde instrumenten. Medewerkers en jongeren hebben respect voor sekse, cultuur en godsdienst. Er is ruimte voor het uiten van kritiek en het erkennen van fouten. De leiding toont zich betrokken bij dit onderwerp	Trends en ontwikkelingen in de veiligheidsbeleving van jongeren en medewerkers worden onderzocht en gebruikt om het veiligheidsbeleid aan te passen en te verbeteren

Inventarisatie veiligheidsrisico's	Er is geen RIE of het onderwerp agressie en geweld is hierin niet opgenomen	De risico's m.b.t. agressie en geweld zijn onderzocht en beschreven in de RIE en PvA. De risico-inventarisatie en – evaluatie behelst ten minste: Inventarisatie onveilige plekken en situaties; Inventarisatie risicomomenten m.b.t. het dagprogramma; Inventarisatie veiligheidsbeleving jongeren en medewerkers	Maatregelen om agressie en geweld tegen te gaan zoals gesteld in het PvA worden ook uitgevoerd	Het effect van de genomen maatregelen wordt onderzocht en geëvalueerd. De risico's m.b.t. agressie en geweld worden regelmatig opnieuw geïnventariseerd
Beleid preventie en beheersing incidenten	Er wordt geen aantoonbaar veiligheidsbeleid gevoerd	Er is een (schriftelijk) veiligheidsbeleid aanwezig, dat vertaald is in dienstinstructies, protocollen rond omgaan met agressief gedrag, een gedragscode en een sanctiebeleid	Medewerkers zijn op de hoogte van het veiligheidsbeleid en passen dit (waar nodig) toe in het dagelijks contact met de gedetineerden. Jongeren en andere relevante groepen worden geïnformeerd over (aspecten van) het veiligheidsbeleid	Het veiligheidsbeleid wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.
Training medewerkers.	Medewerkers worden niet of niet voldoende getraind in het omgaan met agressie en geweld	De medewerkers worden getraind in het omgaan met agressie en geweld. Deze training behelst ten minste het omgaan met verbale agressie (intimidatie, bedreigingen), het aanleren van deëscalerend gedrag, handhaven orde en veiligheid, hanteren beperkende regels/toepassen proportioneel geweld	De medewerkers kunnen het geleerde in de training (waar nodig) toepassen	De training in het omgaan met agressie en geweld wordt periodiek herhaald, geëvalueerd en zo nodig bijgesteld

Beleid ongewenste omgangsvormen	Er is geen of onvoldoende (aantoonbaar) beleid Ongewenste Omgangsvormen	Er is een (schriftelijk) beleid Ongewenste Omgangsvormen aanwezig. Het beleid bevat ten minste een gedragscode, sanctionering, Vertrouwenspersoon, klachtenregeling/procedure, klachtencommissie, voorlichting. Op school zijn daarnaast pestprotocollen, omgangsregels, regels voor het dragen van bepaalde kleding/symbolen	Medewerkers zijn op de hoogte van het beleid Ongewenste Omgangsvormen en kunnen het waar nodig toepassen. Seksuele intimidatie, pesten, discriminatie wordt voorkomen	Het beleid Ongewenste Omgangsvormen wordt (mede n.a.v. meldingen/klachten) periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Beleid integriteitsbreuken	Er is geen of onvoldoende (aantoonbaar) beleid integriteit	Er is een (schriftelijk) beleid integriteit aanwezig. Het beleid bevat ten minste een gedragscode, risicoanalyse, voorlichting, inventarisatie, risicofuncties, procedure en afhandelen incidenten etc.	Medewerkers zijn op de hoogte van het beleid integriteit en kunnen het waar nodig toepassen	Het beleid integriteit wordt (mede n.a.v. meldingen/klachten) periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld

Risicogebied preventie en beheersing agressie en geweld

De inrichting treedt adequaat op tegen agressie en geweld

<i>Indicator</i>	<i>Afwezig</i>	<i>Aanwezig</i>	<i>Operationeel</i>	<i>Geborgd</i>
Personele bezetting	M.b.t. de inzet van personeel is niet (aantoonbaar) rekening gehouden met de risico's in de inrichting	M.b.t. de inzet van personeel is aantoonbaar rekening gehouden met de risico's in de inrichting	De (extra) inzet van personeel op risicomomenten/locaties is geformaliseerd en maakt onderdeel uit van het inrichtingsbeleid	De personeelsinzet wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Melding, registratie en analyse van incidenten	Er is geen systeem voor het melden en registreren van incidenten of dit wordt niet/onvoldoende gebruikt. N.a.v. incidentmeldingen wordt niet onverwijld actie ondernomen door het bevoegd gezag	Er is een systeem voor het melden en registreren van incidenten. Hieronder vallen ook het vaststellen van meldingsnormen, meldplicht, meldpunt, meldings-/MIP-commissie. Het bevoegd gezag treedt sanctionerend op	De procedure voor het melden en registreren van incidenten is bij de medewerkers bekend en wordt als zodanig ook toepast. Er is een overzichtelijke incidentenregistratie. Toedracht en afhandeling van incidenten wordt grondig onderzocht en vastgelegd	Incidenten worden geanalyseerd en teruggekoppeld. De incidentenregistratie wordt periodiek geëvalueerd, wat zo nodig leidt tot bijstelling van beleid
Alarmeringsprocedure.	De inrichting heeft geen alarmeringsprocedure.	Er is een (schriftelijke) alarmeringsprocedure aanwezig met daarin werkwijze alarmering, voorlichting en onderricht, praktijkoefeningen, registratie en evaluatie alarmmeldingen	Medewerkers zijn op de hoogte van de alarmeringsprocedure en passen deze toe	De alarmeringsprocedure wordt (mede n.a.v. alarmmeldingen en praktijkoefeningen) periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Samenwerking inrichting en school m.b.t. incidenten	Er is geen (aantoonbare) samenwerking tussen school en inrichting	De samenwerking tussen school en inrichting is vastgelegd in overlegvormen en schriftelijke afspraken.	De samenwerking tussen school en inrichting is geformaliseerd en maakt deel uit van het inrichtingsbeleid	De samenwerking tussen school en inrichting wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Nazorg incidenten	Er is geen (aantoonbare) procedure m.b.t. opvang en nazorg	Er is een (schriftelijke) procedure voor opvang en nazorg aanwezig. Betrokkenen worden getraind	Medewerkers zijn op de hoogte van de procedure voor opvang en nazorg en deze wordt als zodanig ook toegepast	De procedure voor opvang en nazorg wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld

Risicogebied bejegeningssklimaat

De inrichting waarborgt de rechten van de jongeren

<i>Indicator</i>	<i>Afwezig</i>	<i>Aanwezig</i>	<i>Operationeel</i>	<i>Geborgd</i>
Informeren van jongeren	De inrichting informeert jongeren niet systematisch over rechten en plichten	Er is een protocol dat wordt gehanteerd om jongeren te informeren over rechten en plichten	Jongeren zijn op de hoogte van de rechten en plichten die aan hun verblijf in de JJI verbonden zijn	De effecten van het informeren van jongeren worden onderzocht en geëvalueerd en de werkwijze en te hanteren middelen worden verbeterd
Klachtprocedures, verzoek- of bezwaarschriften	Er is geen beleid gericht op benutten van klachten en klachtprocedures om de rechten van jongeren te borgen en op een voortvarende afhandeling van klachten	Er is een vastgelegd beleid dat voorziet in een zorgvuldige en voortvarende afhandeling van klachten van jongeren	Jongeren beschouwen het indienen van klachten als een vanzelfsprekend middel om op te komen voor hun rechten	Een periodieke analyse van ingediende en gegrond verklaarde klachten wordt besproken met medewerkers en jongeren. De uitkomsten van dat gesprek worden in beleid vertaald. Er is aandacht voor "harde" en "zachte" klachten
Hulp en rechtsbijstand	Er is geen beleid gericht op het bieden van ondersteuning aan jongeren die klachten willen indienen	Jongeren worden in de gelegenheid gesteld om contact op te nemen met voogd/advocaat of andere personen of instanties die hen bij het indienen bij de behandeling van klachten kunnen ondersteunen	De inrichting ondersteunt de jongeren actief bij betrekken van hulp en passende bijstand bij behandeling van klachten	Ondersteuners bij klachtbehandeling worden actief betrokken bij het wegnemen van de oorzaken die aan klachten ten grondslag liggen
Recht op medische/psychiatrische behandeling	De inrichting onthoudt jongeren het recht op een medisch/psychiatrische behandeling	De inrichting heeft een geformaliseerde visie op het recht van jongeren op een medisch/psychiatrische behandeling	De visie op het recht van jongeren op een medisch/psychiatrische behandeling is bij medewerkers bekend en er wordt conform gehandeld	Periodiek wordt de geformaliseerde visie inzake psychiatrische stoornissen getoetst en zo nodig bijgesteld
Visie op geprotocolleerd uitvoeren van separaties en isolaties	De inrichting heeft geen beleidsvisie op het plaatsen in afzondering en isolatie	De inrichting heeft een beleidsvisie op het plaatsen in afzondering en isolatie	De beleidsvisie is bekend bij medewerkers en is sturend voor hun handelen	De beleidsvisie wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Dagbesteding jongeren (onderwijs of anderszins)	Niet voor alle jongeren is er direct een plaats op school of binnen een andere dagbesteding. Jongeren moeten dagdelen op kamer/cel doorbrengen	Jongeren gaan naar school of een andere dagbesteding als programmavulling	Het onderwijs is een essentieel onderdeel van de behandeling en heeft een vanzelfsprekende plaats	School en inrichting evalueren frequent het onderwijs en/of de dagbesteding en trekken waar nodig beleidsconclusies

Risicogebied bejegeningsklimaat**De inrichting biedt de jongeren een voorspelbaar perspectief**

<i>Indicator</i>	<i>Afwezig</i>	<i>Aanwezig</i>	<i>Operationeel</i>	<i>Geborgd</i>
Informatie jongeren over doel en perspectief verblijf	De inrichting heeft geen actieve rol in het informeren van de jongere over de maatregel of het vonnis dat tot plaatsing in de JJI leidde	Er is beleid met betrekking tot het verzamelen van informatie over de aanleiding tot de plaatsing van jongeren en met betrekking tot de wijze waarop de jongere daarover geïnformeerd wordt	Gesprekken waarin het verblijfsperspectief aan de orde is worden systematisch gehouden met de jongeren, en de verslagen ervan worden in het persoonsdossier van de jongere opgeslagen	De inrichting onderzoekt periodiek de redenen waarom jongeren in een JJI worden geplaatst, en stelt zijn opname- en behandelingsbeleid daarop bij
Betrokkenheid jongeren bij verblijfs-/behandelplan.	De wijze waarop jongeren gehoord en betrokken worden bij (wijzigingen in) verblijfs- en behandelplannen is niet in beleid vastgelegd	In beleid en daarop gebaseerde procedures is vastgelegd hoe jongeren bij beslissingen over verblijfs- en behandelplannen betrokken worden	Groepsleiding/ gedragswetenschappers bespreken (voorgenomen wijzigingen in) verblijfs- en behandelplannen met de jongeren, en maken daarvan verslag t.b.v. het dossier. Jongeren zijn van deze werkwijze op de hoogte	De inrichting onderzoekt en evalueert de invloed die de jongeren hebben op verblijfs- en behandelplan
Betrokkenheid ouders/wettelijke vertegenwoordigers bij verblijfs-/behandelplan	De wijze waarop wettelijke vertegenwoordigers en ouders betrokken worden bij beslissingen over verblijfs- en behandelplannen is niet in beleid vastgelegd	In beleid en daarop gebaseerde procedures is vastgelegd hoe de inrichting wettelijke vertegenwoordigers en ouders wil betrekken bij het vaststellen van verblijfs- en behandelplannen	De inrichting gebruikt de inbreng van wettelijke vertegenwoordigers en ouders om het verblijfs- behandelplan inhoud te geven. Deze inbreng wordt schriftelijk vastgelegd	De inrichting onderzoekt regelmatig welke factoren van invloed zijn op het effectief betrekken van wettelijke vertegenwoordigers en ouders bij het inhoud geven aan verblijfs- en behandelplannen, en stelt zijn beleid daarop bij
Informatie jongeren over doel en perspectief school	Jongeren gaan naar school omdat ze overdag niet op de groep mogen blijven en dit is tevens het belangrijkste argument voor het schoolbezoek	De school bespreekt met iedere jongere de plaats en functie van het onderwijs binnen de behandeling	School heeft een heldere intakeprocedure waarbij voorgeschiedenis en toekomstige schoolloopbaan expliciet worden vastgelegd samen met de jongere	De school analyseert frequent de toelatingsprocedure van het onderwijs in het perspectief van de jongeren

Risicogebied bejegeningssklimaat**De inrichting gaat respectvol om met de jongeren**

<i>Indicator</i>	<i>Afwezig</i>	<i>Aanwezig</i>	<i>Operationeel</i>	<i>Geborgd</i>
Bescherming privacy en persoonlijke levenssfeer	De inrichting heeft geen beleid m.b.t. de bescherming van eigendommen, de persoonlijke levenssfeer van de jongeren en het delen van informatie over de jongere	De bescherming van informatie over jongeren, van eigendommen en de persoonlijke levenssfeer is in beleid vastgelegd	Medewerkers hanteren het inrichtingsbeleid m.b.t. de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van jongeren. Incidenten en dilemma's op dit terrein worden besproken	Het beleid met betrekking tot de bescherming van de persoonlijke levenssfeer wordt op basis van onderzoek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Naleving gedragsregels/omgangsvormen	Er is geen beleid (of slechts beleid op onderdelen) met betrekking tot het handhaven van gedragsregels en omgangsvormen, die binnen de leefgroep of de onderwijssituatie gelden	Er is inrichtingsbeleid m.b.t. de gedragsregels en omgangsvormen. Medewerkers onderkennen het belang van regelmaat, voorspelbaarheid en consequent optreden	Het beleid m.b.t. gedragsregels en omgangsvormen is schriftelijk vastgelegd, en bekend bij de jongeren. Het wordt consequent uitgevoerd door de medewerkers. Op afwijkingen wordt adequaat gereageerd	De handhaafbaarheid van gedragsregels wordt periodiek geëvalueerd. Zo nodig wordt het beleid bijgesteld
Nemen/verantwoorden van sanctionerende en geweldsmaatregelen	Het opleggen van sancties aan jongeren vindt niet altijd plaats volgens de in de Bjj en afgeleide regels vastgelegde procedures. Medewerkers zijn niet allemaal geschoold en geoefend voor het gebruik van veiligheidsmiddelen en geweld	Het opleggen van sancties en maatregelen gebeurt volgens protocollen die gebaseerd zijn op de Bjj. Daaronder begrepen zijn time out en kortdurende kamerplaatsing. Alle sancties worden schriftelijk vastgelegd. Alle daarbij betrokken medewerkers zijn getraind en geoefend m.b.t. hantering geweld en veiligheidsmiddelen	Er zijn algemene richtlijnen voor het opleggen van sancties voor gedragingen van jongeren. Afwijkingen daarvan worden in beeld gebracht. Aan een zorgvuldige communicatie met de jongeren over opgelegde sancties wordt zichtbaar aandacht besteed	Het sanctiebeleid van de inrichting wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Besluitvorming/verantwoording van intrekken vrijheden	De voorwaarden waaronder vrijheden kunnen worden genoten en worden ingetrokken zijn niet in een beleid vastgelegd en niet altijd bekend bij de jongeren	De inrichting heeft een beleid met betrekking tot het toekennen van beloningen en het intrekken van vrijheden	Het beleid m.b.t. het toekennen van beloningen en het intrekken van vrijheden is schriftelijk vastgelegd. Het wordt consequent toegepast. Medewerkers en jongeren zijn ervan op de hoogte	Het beleid m.b.t. straffen en belonen en het intrekken van vrijheden wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld

Risicogebied opvoeding en behandeling

De inrichting stelt de opvoeding van de jongeren centraal

<i>Indicator</i>	<i>Afwezig</i>	<i>Aanwezig</i>	<i>Operationeel</i>	<i>Geborgd</i>
Aansluiting dagprogramma bij ontwikkelingsbehoeften	De inrichting heeft geen vastgelegd dagprogramma per groep	Voor elke groep heeft de inrichting een vastgelegd dagprogramma dat afgestemd is op de ontwikkelingsbehoefte van de jongeren in de groep	Het dagprogramma is bij alle jongeren en groepsleiders bekend en wordt consequent uitgevoerd. Afwijkingen van het dagprogramma moeten worden onderbouwd	Het dagprogramma wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig aangepast
Afstemming leefomgeving op ontwikkelingsbehoeften	De fysieke inrichting van de leefruimtes is uitsluitend bepaald door veiligheidsoverwegingen	De leefruimtes maken een verzorgde indruk, ze zijn opgeruimd, ordelijk en schoon. Daarnaast hebben de leefruimtes kenmerken van een huiselijk interieur (bijv. zithoek, eettafel, TV)	De leefruimtes hebben een uitnodigend karakter voor jongeren en groepsleiding en er zijn uitingen van hedendaagse jongerencultuur (bijv. posters), afgestemd op de doelgroep. (let wel: geen agressieve/seksueel getinte posters). Jongeren worden betrokken bij het op orde houden van de ruimtes	De fysieke inrichting, aankleding en verzorging van de leefruimtes is onderwerp van gesprek tussen jongeren en medewerkers en wordt zo nodig verbeterd en bijgesteld
Samenstelling leefgroepen	De leefgroepen worden samengesteld op basis van capaciteit en niet op basis van individuele kenmerken van de jongere	Enige gerichte toewijzing van jongeren naar leefgroepen vindt plaats binnen de inrichting maar dit is niet systematisch (d.w.z. op basis van een screening van alle jongeren nadat ze geplaatst zijn)	De inrichting bepaalt naar welke leefgroep individuele jongeren gaan op basis van een screening binnen de inrichting en (indien van toepassing) met gebruikmaking van vooraf verzamelde informatie. Er wordt rekening gehouden met de problematiek en delictgeschiedenis van jongeren	Periodiek evalueert de inrichting de wijze waarop en de mate waarin de leefgroepen worden samengesteld op basis van de ontwikkelingsbehoefte van individuele jongeren. Zo nodig vinden aanpassingen plaats.
Samenstelling schoolgroepen	De samenstelling van de schoolgroepen is volledig willekeurig	De school bepaalt de samenstelling van de schoolgroepen	De school bepaalt de samenstelling van de schoolgroepen aan de hand van de ontwikkelingsbehoeften van individuele jongeren	De school evalueert periodiek de samenstelling van de schoolgroepen en past de samenstelling zo nodig aan
Multidisciplinair overleg over begeleiding jongeren/jongeren	Er is geen multidisciplinair overleg geregeld	Frequentie en samenstelling van het multidisciplinair overleg is vastgelegd	De inhoud van het multidisciplinair overleg is vastgelegd en betreft in ieder geval de dagelijkse begeleiding van individuele jongeren, zowel	De functie en invulling van het multidisciplinair overleg wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig aangepast

Bepalen beginsituatie jongeren	Bij plaatsing wordt er geen beginsituatie geformuleerd en/of ontbreken essentiële gegevens van de jongeren	Voor jongeren van wie gegevens beschikbaar zijn wordt de beginsituatie vastgesteld	op de groepen als op school CvB bepaalt voor alle jongeren de beginsituatie	De school heeft een systeem waarbij voor alle jongeren de beginsituatie wordt vastgesteld en dit systeem wordt frequent geëvalueerd
Volgen vorderingen en ontwikkeling jongeren	Er ontbreekt een functionerend leerlingvolgsysteem	Er is een leerlingvolgsysteem	Voor alle jongeren is er een leerlingvolgsysteem en op basis van dit systeem wordt het onderwijs vormgegeven	De school gebruikt het systeem om jongeren te volgen ook om onderwijsinhoudelijke keuzes te maken en het beleid bij te stellen
Leerinhouden/dagprogramma in relatie tot handelingsplan	De leerinhouden en het dagprogramma komen voort uit het aanbod van de school	Jongeren hebben slechts ten delen een programma dat in overeenstemming is met hun onderwijsbehoeften	De school heeft een aanbod en aanpak die past bij de onderwijsbehoeften van de jongeren verwoord in het handelingsplan	De school analyseert systematisch of het aanbod aansluit bij de behoeften van de jongeren. Dit leidt tot aanpassingen
Evaluatie uitvoering handelingsplan	Voor evaluatie is geen tijd	De CvB bespreekt met het personeel de uitvoering van de handelingsplannen	Bespreeken en evalueren van de handelingsplannen is ingebed in de overlegstructuur van de school	De evaluatie van de handelingsplannen leidt op schoolniveau tot aanpassingen en bijstellingen. Belanghebbenden zijn hierbij betrokken (team, inrichting etc.)

Risicogebied behandeling en opvoeding**De inrichting behandelt jongeren met psychiatrische en gedragsproblematiek**

<i>Indicator</i>	<i>Afwezig</i>	<i>Aanwezig</i>	<i>Operationeel</i>	<i>Geborgd</i>
Visie op het voorkomen van psychiatrische stoornissen	De inrichting heeft geen visie op psychiatrie binnen JJI	De inrichting heeft visie op psychiatrie binnen JJI, maar niet schriftelijk vastgelegd	De visie op psychiatrie in JJI is schriftelijk vastgelegd (geformaliseerd) en maakt onderdeel uit van beleid inrichting	Periodiek wordt de geformaliseerde visie inzake psychiatrische stoornissen getoetst en zo nodig bijgesteld
Herkennen en diagnosticeren van behandelbare psychiatrische stoornissen	De inrichting hanteert geen methodiek om psychiatrische stoornissen bij jeugdigen te herkennen en te diagnosticeren	Binnen de inrichting wordt gewerkt met een methodiek om psychiatrische stoornissen bij jeugdigen te herkennen en te diagnosticeren	De methode om psychiatrische stoornissen bij jeugdigen te herkennen en te diagnosticeren is beschreven en maakt onderdeel uit van het inrichtingsbeleid	Het beleid inzake het herkennen en diagnosticeren van psychiatrische stoornissen wordt periodiek getoetst en zo nodig bijgesteld
Intern en/of extern behandelaanbod behandelbare psychiatrische stoornissen	De inrichting biedt geen intern en/of extern behandelaanbod voor jeugdigen met een behandelbare psychiatrische stoornis	Het intern en/of extern behandelaanbod voor jeugdigen met een psychiatrische stoornis is (beperkt) aanwezig en niet geformaliseerd in het inrichtingsbeleid	Het intern en/of extern behandelaanbod voor jeugdigen met een psychiatrische stoornis is geformaliseerd en maakt onderdeel uit van het inrichtingsbeleid	Het geformaliseerde behandelaanbod wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Visie op het uitvoeren van geprotocolleerde geneeskundige behandelingen onder dwang	De inrichting heeft geen beleidsvisie op het toepassen van geneeskundige handelingen onder dwang	De inrichting heeft een beleidsvisie op het toepassen van geneeskundige handelingen onder dwang	De beleidsvisie is bekend bij medewerkers en is sturend voor hun handelen	De beleidsvisie wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Multidisciplinaire vaststelling medisch-psychiatrisch behandelbeleid	Er is geen structureel overleg tussen medische dienst, psychiater, gz-psychologen om psychomedische zorg te waarborgen en te coördineren	De (multidisciplinaire) samenstelling, werkwijze en bevoegdheden van de overlegvorm zijn beschreven	Het psychomedisch- of behandeloverleg vindt structureel plaats en voldoet aan de doelstelling	Het psychomedisch- of behandeloverleg maakt structureel onderdeel uit van het inrichtingsbeleid en jaarlijks brengt het overleg een verslag uit dat deel uitmaakt van het jaarverslag van de inrichting

Behandeling PIJ'ers en civielrechtelijk geplaatste jongeren op basis van behandelplan	Behandelplannen worden niet opgesteld voor alle te behandelen jongeren	Voor iedere PIJ'er en civielrechtelijk geplaatste jongere wordt een behandelplan opgesteld waarin minimaal is opgenomen: een omschrijving van de problematiek van de jongere en een beschrijving van een passend begeleidings-/of behandeltraject	De in te zetten behandeling is uitgewerkt in termen van concrete, aan termen gebonden doelen en middelen. Hierbij wordt expliciet gebruik gemaakt van vooraf verzamelde informatie (bijv. het Raadsonderzoek, de BARO, evt. PO). De behandeling wordt conform plan uitgevoerd en geëvalueerd Er wordt expliciet stilgestaan bij het behalen van de behandeldoelen	De behandelingen van PIJ'ers en civielrechtelijk geplaatste jongeren en de kwaliteit van de behandelplannen worden op inrichtingsniveau periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
---	--	---	---	--

Risicogebied deskundigheid van het personeel

De inrichting draagt zorg voor een professionele bedrijfscultuur

<i>Indicator</i>	<i>Afwezig</i>	<i>Aanwezig</i>	<i>Operationeel</i>	<i>Geborgd</i>
Formatie gezondheidszorgfuncties volgens DJI adviesnorm.	De formatie van gezondheidszorgfuncties is over de hele linie beneden de adviesnorm van DJI	De formatie van gezondheidszorgfuncties is voor een aantal functies (bijna) conform de adviesnorm van DJI	De formatie van gezondheidszorgfuncties voldoet aan de adviesnorm van DJI	De DJI adviesnorm is operationeel en het beleid inzake de gezondheidszorgformatie wordt periodiek geëvalueerd
7x24 uren bereikbaarheid arts en psychiater	De 7x24 uren bereikbaarheid van de huisarts of inrichtingsarts en psychiater is niet geregeld	Er zijn (mondelinge) afspraken over de 7x24uurs bereikbaarheid van de huisarts of inrichtingsarts en psychiater en deze functioneren	De 7x24 uren bereikbaarheid van de huisarts of inrichtingsarts en psychiater functioneert en is schriftelijk vastgelegd	De geformaliseerde 7x24 uren bereikbaarheid van de huisarts of inrichtingsarts en psychiater wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Kwaliteit en deskundigheid personeel in relatie tot behoefte doelgroep	Er zijn geen selectienormen vastgesteld voor het personeel.	Selectienormen voor het personeel zijn vastgelegd. De normen sluiten aan op de behoefte van de doelgroep en op in functieomschrijvingen vastgelegde taken en verantwoordelijkheden	Er worden objectieve selectieprocedures gehanteerd en selectie vindt plaats volgens de vastgestelde normen en procedures. De medewerkers zijn op de hoogte van hun taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden	De inrichting bewaakt dat de kwaliteit en niveau van nieuwe medewerkers in verhouding staat tot de eisen van het werk en de behoefte van de jongeren. De selectienormen en –procedure en de functiedocumenten worden periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Beleid professionele ontwikkeling medewerkers	Er is geen vastgelegd beleid voor het inwerken, ontwikkelen en ondersteunen van medewerkers.	De inrichting voert (vastgelegd) beleid dat voorziet in het inwerken, ontwikkelen en ondersteunen van medewerkers (denk aan: inwerkprogramma; interne opleiding; persoonlijke ontwikkelplannen; vormen van deskundigheidsbevordering als onderlinge coaching, intervisie, vaardigheidstraining, etc; vormen van ondersteuning als collegiale consultatie en werkbegeleiding)	Medewerkers worden structureel ondersteund bij het uitvoeren van hun dagelijkse werkzaamheden en maken gebruik van inwerkprogramma's, interne opleidingen en andere ondersteuningsvormen	Professionele houding en ontwikkeling van medewerkers is onderwerp van functionerings- en beoordelingsgesprekken. Het beleid voor inwerken, ontwikkelen en ondersteunen van medewerkers wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Scholingsaanbod gezondheidszorggebied	De inrichting biedt medewerkers geen gezondheidszorg (bij)scholingsmogelijkheden.	Het scholingsaanbod van de inrichting voorziet in gezondheidszorg deskundigheidsbevordering	Medewerkers worden gestimuleerd of verplicht gesteld gebruik te maken van het scholingsaanbod	Het scholingsaanbod wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld

Handelen medewerkers in relatie tot behoefte doelgroep	Er wordt niet gewerkt volgens een vastgelegde methodiek	Het gewenste handelen van medewerkers is vastgelegd in een methodiek die toegespitst is op de ontwikkelingsbehoeften van de doelgroep	Medewerkers werken volgens de vastgelegde methodiek. Medewerkers zijn flexibel en kunnen hun handelen aanpassen naar gelang de specifieke eisen van de situatie	De leidinggevenden hebben zicht op de mate waarin medewerkers werken conform de methodiek. Dit is onderwerp van gesprek tijdens o.a. functioneringsgesprekken. Indien nodig wordt deskundigheidsbevordering ingezet
--	---	---	---	---

Bijlage 3 Geraadpleegde documenten

Den Engh (ongedateerd)

- Formulier voor groepen Pijnklachten. Den Dolder: Den Engh
- Jaarverslag 2006. Den Dolder: Den Engh
- Protocol Suïcide dreiging uitvoering en een geslaagde poging. Den Dolder: Den Engh
- resultaat en balans 2006. Den Dolder: Den Engh
- Stromen schema in geval van een medisch spoed geval bij aan- en afwezigheid medische dienst. Den Dolder: Den Engh
- Stromen schema in geval van een tandheelkundig spoed geval bij aan- en afwezigheid medische dienst. Den Dolder: Den Engh
- Veiligheidsmap - 4.6 Protocol rondom melding ongevalpupil. Den Dolder: Den Engh
- Werkwijze artsen tandarts bij afwezigheid medische diensten. Den Dolder: Den Engh

Den Engh (2003)

- Definitief BNP R.I.J. Den Engh 21-7-2003 mail. Den Dolder: Den Engh

Den Engh (2004)

- Veiligheidsmap - 4.1 Protocol Brancard versie 1. Den Dolder: Den Engh
- Veiligheidsmap - 4.2 Protocol portofoonverkeer. Den Dolder: Den Engh
- Veiligheidsmap - 4.5 Protocol arbeidsongeval-dienstongeval. Den Dolder: Den Engh
- Veiligheidsmap - 4.7 Protocol officieel handelen tijdens crisissituatie Den Dolder. Den Dolder: Den Engh
- Veiligheidsmap - 5 . rapportage praktijktrainingen april-mei. Den Dolder: Den Engh

Den Engh (2005)

- Opvoedingsplan. Den Dolder: Den Engh
- Protocol afname DNA. Den Dolder: Den Engh
- Veiligheidsmap - 1. Toelichting Kennismap Veiligheidsfunctionaris versie 1. Den Dolder: Den Engh
- Veiligheidsmap - 2. Inhoudsopgave veiligheidsmap versie 2. Den Dolder: Den Engh
- Veiligheidsmap - 3. Kader veiligheidszorg nieuwbouw. Den Dolder: Den Engh
- Veiligheidsmap - 4.3 Protocol gebruik semafoon o'drecht. Den Dolder: Den Engh

Den Engh (2006)

- 3e viermaandsrapportage. Den Dolder: Den Engh
- De toekomst van de SocioGroepsStrategie. Den Dolder: Den Engh
- Overzicht verspreide wijzigingen. Den Dolder: Den Engh
- Pasregeling SSC Midden. Den Dolder: Den Engh
- Prikaccidenten protocol locatie den Engh. Den Dolder: Den Engh

- protocol brandweerportofolioversie. Den Dolder: Den Engh
- Toetsing Risico-inventarisatie en –evaluatie. Den Dolder: Den Engh

Den Engh (2007)

- Brief DJI 4 maanden rapport. Den Dolder: Den Engh
- Veiligheidsraad doelstelling. Den Dolder: Den Engh
- Veiligheidsraad doelstelling de Roovere. Den Dolder: Den Engh